

Vanessa
Springora

svolení

*Může svolení dítěte
ospravedlnit milostný
vztah s dospělým?*

host

Vanessa Springora

svolení

přeložil Tomáš Havel

brno 2021

*Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication
F. X. Šalda, a bénéficié de la collaboration de l'Institut français de Prague*

*Tato kniha vychází za pomoci programu na podporu publikační
činnosti F. X. Šalda Francouzského institutu v Praze*

Le Consentement © Editions Grasset & Fasquelle, 2020

Cover photo by John Powell Photographer / Alamy Stock Photo

Translation © Tomáš Havel, 2021

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2021 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0644-6 (PDF)

ISBN 978-80-275-0645-3 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0646-0 (MobiPocket)

Benjaminovi a Raoulovi

prolog

Pohádky pro děti jsou zdrojem moudrosti. Jak jinak by přežily celá staletí? Popelka se snaží odejít z plesu před úderem půlnoci; Červená karkulka se má na pozoru před vlichocujícím se hlasem vlka; Šípková Růženka si dává záležet, aby se nedotkla podmanivě lákajícího větvena; Sněhurka se drží daleko od myslivců a ani zanic nekousne do červeňoučkého a chutného jablka, které jí nabízí osud...

Všichni mladí lidé by udělali dobře, kdyby se tou spoustou varování bezezbytku řídili.

Jedna z prvních knížek, kterou jsem dostala, byla sbírka pohádek bratří Grimmů. Přečetla jsem ji tolikrát, že nitě vazby pod deskami z tlustého kartonu povolily a stránky začaly jedna po druhé vypadávat. Nedokázala jsem se s tou ztrátou smířit. Z úžasných vyprávění

v knihách jsem se dozvídala o nesmrtelných legendách, ale knihy samotné byly smrtelné předměty, které nakonec skončí v popelnici.

Sama jsem si je vyráběla, dokonce dříve, než jsem uměla číst a psát, ze všeho, co mi přišlo pod ruku — ze starých novin, časopisů, lepenky, izolepy a provázku. Tak, aby byly co nejpevnější. Nejdříve tu byl předmět. Zájem o obsah přijde až později.

Dnes na knihy pohlížím s nedůvěrou. Vyrostla mezi námi skleněná stěna. Už vím, že mohou být i jedem. Už vím, jak toxickou nálož mohou obsahovat.

Mnoho let se točím dokolečka v kleci, zdá se mi o vraždě a pomstě. Až do chvíle, kdy se mi zjeví samozřejmé řešení — chytím lovce do jeho vlastní pasti, uvězním ho do knihy.

I.

dítě

Naše moudrost počíná tam,
kde autorova končí, a chtěli bychom,
aby nám odpovídal, kdežto on může
v nás vzbuditi jenom touhu.

Marcel Proust, *Dnové četby*

Jmenuji se V., stojím na úsvitu svého života a neposkvřená jakoukoli zkušeností v pěti letech čekám na lásku.

Otcové bývají pro své dcery větrolamy. Ten můj je jenom průvan. Spíš než na jeho fyzickou přítomnost si vzpomínám na pach vetiverového parfému po ránu v koupelně, na porůznu se povalující mužské věci — kravatu, náramkové hodinky, košili, zapalovač Dupont —, na způsob držení cigarety mezi ukazovákem a prostředníkem, poměrně daleko od filtru, na vždy ironický tón, takže si nikdy nejsem jistá, zda žertuje či nikoli. Z domu odchází brzy a vrací se pozdě. Je to zaměstnaný muž. A také moc elegantní. Jeho profesionální aktivity se mění příliš často na to, abych stačila pochopit jejich povahu. Když se mě ve škole ptají na jeho povolání, nejsem schopná ho pojmenovat, ale jelikož vnější svět přitahuje otce víc než domov, je to každopádně kdosi významný. Aspoň si to tak představuji. Jeho obleky jsou vždy v naprosto dokonalém stavu.

Matka mě počala velmi mladá, ve dvaceti. Je krásná, má skandinávsky plavé vlasy, jemný obličej, světle modré oči, štíhlou postavu s ženskými křivkami, příjemně zabarvený hlas. Bezmezně ji zbožňuji, je mým sluncem, mou radostí.

Moji rodiče se k sobě moc hodí, jak často opakuje babička a přitom upozorňuje na jejich vzhled filmových hvězd. Podle toho jsme tedy museli být šťastní, i když mé vzpomínky na život ve třech v bytě, kde jsem nakrátko poznala iluzi rodinného života, si v ničem nezadají s noční můrou.

Večer, zachumlaná pod dekou, slyším otce křičet na matku, že je „čubka“ nebo „děvka“, aniž chápu proč. Při sebemenší příležitosti, kvůli maličkosti, nějakému pohledu či obyčejnému, „nevhodnému“ slovu, ho popadají záchvaty žárlivosti. Vmžiku se roztřesou zdi, vzduchem létá nádobí, práskají dveře. Až s manickou posedlostí nesnáší, když se nějaká věc přemístí bez jeho souhlasu. Jednou matku málem uškrtil za to, že převrhla skleničku vína na bílý ubrus, který jí právě daroval. Podobné scény jsou častější a častější. Jako stroj, který se splášil a který nikdo nedokáže zastavit. Rodiče na sebe celé hodiny chrlí ty nejhorší nadávky. Až do pozdního večera, kdy se matka chodí schovat do mého pokoje, přitiskne se ke mně v těsné, dětské postýlce, tiše vzlyká a pak si jde sama lehnout do manželské postele. Druhý den ráno vidím, že otec opět spal na pohovce v obývacím pokoji.

Matka proti jeho nezvladatelným výbuchům zuřivosti a rozmarům rozmazleného dítěte vystřílela všechnu

munici. Na výbuchy šílenství muže, o němž se říká, že trpí vadou charakteru, neexistuje žádný lék. Jejich manželství je nekonečná válka, krveprolití, na jehož důvody si už nikdo nevzpomíná. Konflikt se brzy oboustranně vyřeší. Už je to otázka pouhých týdnů.

Přitom se ti dva určitě měli moc rádi. Na konci nekonečné chodby, záhadně přepažené dveřmi do ložnice, mi jejich sexuální hájemství připomínalo mrtvý úhel, kde se před mými zraky ukrývá příšera — všudy přítomná (dennodenně o ní svědčí otcovy záchvaty žárlivosti), ale přitom naprosto neurčitá (nepamatuji si na jediné objetí, na jediný polibek, na jediné sebe-nepatrnější laskavé gesto mezi mými rodiči).

Navzdory tomu všemu se už nevědomky snažím přijít na kloub záhadě, co dokáže svést dvě lidské bytosti za zavřené dveře ložnice a co tam ti dva spolu asi kutí. Stejně jako v pohádkách pro děti, v nichž se nadpřirozené vkrádá do reality, je i v mých představách sexualita spojená s magickým procesem, z nějž se jako zázrakem rodí miminka a který může co chvíli vpadnout do běžného života pod často nevysvětlitelnými podobami. Každé setkání, ať už úmyslné, nebo náhodné, s touto záhadnou mocí velice záhy, ještě v dětském věku, podněcuje mou ustrašenou a vytrvalou zvědavost.

Několikrát vnikám do ložnice rodičů, uprostřed noci stojím s plácem ve dveřích, stěžuji si na bolesti břicha nebo hlavy, bezpochyby s podvědomým cílem vytrhnout je z jejich hrátek, přistihnout je s dekou vyhrnutou až k bradě, s hloupým, zvláště provinilým

pohledem. Z předcházejícího výjevu propletených těl si nepamatuji vůbec nic. Jako by se z paměti vypařil.

Jednou si rodiče předvolala ředitelka mateřské školy. Otec tam nešel. Zprávy z mého denního života zne-pokojeně poslouchá matka.

„Vaše dcera usíná, jako by celou noc nespala. Mu-sela jsem jí vzadu ve třídě rozložit lehátko. Co se děje? Povídala mi o prudkých nočních hádkách mezi vámi a manželem. Navíc ji dozor několikrát přistihl na chla-peckých záchodech. Ptala jsem se V., co tam dělá. Úpl-ně v klidu mi odpověděla: ‚Pomáhám Davidovi čurat rovně. Držím mu vrabečka.‘ Davida zrovna obřezali, a tak má potíže... strefit se. Ale buďte klidná, takové hry v pěti letech nejsou nic nenormálního. Jen jsem chtěla, abyste o tom věděla.“

Jednoho dne se matka pevně rozhoduje. Využívá mého pobytu na prázdninovém táboře, který proto tajně na-plánovala, a stěhuje se pryč, odchází od otce, aniž by se hodlala vrátit. Na podzim mám jít do první třídy. Na táboře se vychovatelka vždy večer posadí ke mně na postel a čte mi dopisy, v nichž matka popisuje náš nový byt, můj nový pokojíček, novou školu, novou čtvrť, zkrátka novou dispozici našeho nového života, který na mě čeká po návratu do Paříže. Z dalekého venkova, kam mě poslali, uprostřed křiku dětí zdivočelých ne-přítomností rodičů, mi to všechno připadá těžko po-chopitelné. Vychovatelce se při předčítání předstíraně

veselých dopisů často zalesknou oči a zlomí hlas. Po každovečerním rituálu se stává, že mě najdou v náměsíčním stavu scházet pozadu ze schodů směrem k východu z budovy.

Zbavily jsme se domácího tyrana a náš život nabral nový, opojný směr. Bydlíme v podkroví. Ve zrekonstruovaných pokojících pro služky. V tom mém se člověk může sotva postavit, zato je tam plno tajuplných koutů.

Je mi šest let. Jsem pilná holčička, poslušná a vzorná žačka, zasněná a melancholická, jak už tak děti rozvedených rodičů často bývají. Necítím v sobě žádné popudy k revoltě, vyhýbám se jakémukoli přestupování řádů. Jsem jako správný malý voják, moje hlavní poslání spočívá v nošení co nejlepších známek matce, kterou mám pořád nadevšechno ráda.

Večer občas hraje na piano Chopina, až do pozdních hodin, kdy už to vadí sousedům. Jindy zase pustíme naplno hudbu z reproduktorů a tancujeme spolu až do noci; rozzuření sousedé nám buší na dveře, křičí, ať ztlumíme tu muziku, ale my si z nich nic neděláme. O víkendu je čas na matčiny velkolepé koupele,

v jedné ruce třímá sklenici s koktejlem, ve druhé cigaretu JPS, popelník sotva drží rovnováhu na okraji vany, její rumělkově nalakované nehty kontrastují s mléčnou pletí a platinovými vlasy.

Úklid se často odkládá na zítřek.

Otec se zařizuje tak, aby na mě nemusel platit alimenty. Občas s penězi vyjdeme jen tak tak. Matka je i přes večírky, které doma pořádá, a stále jen dočasné lásky osamělejší, než si myslím. Když se jí jednou zeptám, jaké místo v jejím životě zaujímá jeden z jejích milenců, odpoví mi: „Nepřichází v úvahu, že bych ti ho vnucovala nebo že by nahradil tvého otce.“ Tvoříme nerozlučnou dvojici. Do našeho důvěrného vztahu se už nevetře žádný muž.

V nové škole jsem si našla kamarádku, jmenuje se Asia a nedáme bez sebe ani ránu. Společně se učíme číst, psát, ale taky prozkoumáváme okolí, rozkošnou čtvrt se zahrádkami kaváren na každém rohu. Především se obě těšíme neobvyklé svobodě. Na rozdíl od většiny spolužáků nás doma nikdo nekontroluje, nejsou peníze ani na večerní hlídání. Není to potřeba. Naše matky nám ve všem důvěřují. Není nám co vytknout.

Když mi je sedm, otec si mě bere k sobě domů; na jednu noc. Je to výjimečné a už se to nebude nikdy opakovat. Ostatně poté, co jsme se s matkou odstěhovaly, si v mém pokojíčku zařídil pracovnu.

Usnula jsem na pohovce. Za svítání jsem se probudila v bytě, ve kterém se už cítím jako cizí. Nemám co dělat, a tak jdu k pečlivě srovnané knihovně. Náhodně z ní vytáhnu dva tři svazky, ohleduplně je vrátím na místo, chvilku si prohlížím miniaturní vydání koránu v arabštině, pohladím maličké desky potažené červeným safiánem a snažím se rozluštit nesrozumitelné znaky. Není to samozřejmě hračka, ale podobá se jí to. A čím jiným bych se měla v tomto bytě zabavit, když odsud všechny hračky zmizely?

Po hodině vstává otec a přichází do pokoje. Ze všeho nejdříve se rozhlédne kolem dokola, stoupne si před knihovnu, dřepne si a pečlivě zkoumá každou polici. A s manickou přesností berního kontrolora triumfálně prohlásí: „Sahas na tuhle, tuhle a tuhle knihu!“ Jeho hromový hlas se rozléhá místností. Nechápu to: Co je špatného na tom, když sáhneme na knihu?

Nejhrůznější je, že přesně poznal všechny tři. Naštěstí ještě nejsem dost velká na to, abych dosáhla do nejvyšší řady, kterou dlouze propátrával pohledem, než s tajemně úlevným oddechnutím konečně sklopil oči.

Co by asi říkal tomu, kdyby zjistil, že předchozího večera jsem v jedné skříni, kde jsem něco hledala, natrefila na nahou latexovou pannu v životní velikosti, zaklíněnou mezi vysavačem a smetákem, která měla v oblasti úst a pohlaví otvory tvořené ohavnými dutinami a záhyby a která na mě s uštěpačným úsměvem

upírala zachmuřené oči? Další obrázek pekla okamžitě zahnaný s tím, jak se dveře skříně zavřely.

Po škole s Asiou často chodíme různými zacházkami, abychom oddálily okamžik, kdy se budeme muset rozloučit. Na malém prostranství pod schodištěm na nároží dvou ulic se scházejí pubertáci na kolečkových bruslích nebo se skateboardy a ve skupinkách pokuřují cigarety. Z kamenných schodů jsme si udělaly pozorovatelnou, odkud obdivujeme vypracované postavy klátících se, machrujících kluků. Jednou ve středu odpoledne přicházíme s kolečkovými bruslemi i my. Naše první pokusy jsou neobratné a nejisté. Kluci si z nás chvíli dělají legraci, potom si nás přestávají všímat. Opojené rychlostí a strachem, že se nám nepodaří zabrzdit včas, máme v hlavě jenom potěšení z jízdy. Není moc hodin, ale je zima, a tak se už setmělo. Chystáme se domů, brusle máme ještě na nohou, boty držíme v ruce, tváře nám hoří, jsme zadýchané, ale šťastné, když vtom se objevuje muž zachumlaný v dlouhém kabátu, zastaví se před námi, rozpaží ruce a podobný albatrosu s trhnutím rozhrne cípy pláště, nechává nás užasle zírat na groteskní, nateklé pohlaví prostrčené rozepnutým poklopcem. Asia napůl úlekem a napůl šíleným smíchem nadskočí, já také, jenže jsme zapomněly, že máme na nohou brusle, obě dvě ztrácíme rovnováhu a padáme. Když se sbíráme ze země, muž už zmizel jako duch.

Otec se naším životem míhne ještě několikrát. Po návratu z cesty na už nevím který konec světa se u nás zastavuje o mých osmých narozeninách a přináší mi jeden z nejnečekanějších dárků — přestavitelný obytný vůz panenky Barbie, o němž sní všechny holčičky mého věku. Vděčně se mu vrhám kolem krku a celou hodinu, obezřetně jako sběratel, dárek rozbaluji, obdivuji banánově žlutou barvu auta a fuchsiové vybavení interiéru. Patří k němu přes deset doplňků, jde mu odklopit střecha, má vysunovací kuchyňku, přístřešek a postel pro dva lidi.

Dvě místa? To je ale neštěstí! Moje panenka je sama, může si ve skládacím křesílku s nataženýma nohama vykřikovat „To nám dnes ale krásně svítí sluníčko“, jak chce, stejně se bude k smrti nudit. Kempovat sama, to není k životu. Vtom si vzpomínám na mužský exemplář, v zásuvce už dlouho leží nepotřebný, zrzavý Ken s hranatou čelistí sebejistého dřevorubce v kostkované košili, s nímž se Barbie bude při táboření v divoké přírodě určitě cítit v bezpečí. Ale už je noc, je čas na spaní. Ukládám Kena a jeho krásku vedle sebe na postel, jenže je moc horko. Musím je nejdříve svléknout, tak jim bude v tom vedru lépe. Barbie a Ken nemají ochlupení, pohlaví ani prsní bradavky, což je sice zvláštní, ale lehký nedostatek vyvažující jejich dokonalé tělesné proporce. Nechala jsem jejich hladká, lesklá těla bez příkrývky. A na hvězdnou noc jsem jim odklopila i střechu. Otec vstal z křesla, chystá se odejít, překročil obytné auto, do nějž ještě uklízím maličkatý piknikový

košík, a klekl si, aby se mohl podívat dovnitř. S posměšným úsměvem vyslovil obscénní slovo: „Šoustačka, co?“

Zničehonic jsem celá fuchsiová, tváře, čelo i ruce mám jako vnitřek karavanu. Existují lidé, kteří nikdy nepochopí, co je to láska.

Tou dobou matka pracuje v malém nakladatelství, které sídlí v přízemních prostorách ve dvoře domu, v němž bydlíme, školu mám o tři ulice dál. Když se po vyučování netoulám s Asiou, často odpoledne svačím v nějakém tajemném zákoutí sluje, v níž se všude možně povalují sešívačky, izolepy, role papíru, samolepicí štítky s poznámkami, kancelářské sponky, propisky všech možných barev; prostě opravdová Alibabova jeskyně. Navíc tam jsou stovky knih, bez ladu a skladu naházené na prohýbajících se policích. Zabalené v krabicích. Některé ve vitrínách jako v muzeu. Vyfotografované na plakátech na stěnách. Dětské hřiště jsem si udělala v království knih.

Vpodvečer bývá na dvoře domu vždy veselo, hlavně když se udělá hezké počasí. Domovnice přinese ze své kukaně lahev šampaňského, rozestaví se zahradní židličky a stůl, spisovatelé a novináři tu zahálčivě vysedávají až do noci. Celý ten krásný svět je vzdělaný, brilantní, oduševnělý a občas i slavný. Je to úžasný vesmír, ozdobený jen tím nejlepším. Ve srovnání s ním mi povolání ostatních lidí, rodičů mých kamarádů či sousedů, připadají nudná a obyčejná.

Jednou také budu psát knihy.